



Читайте, гугайте, у гуготу наукайтесь, її свого не шукайте. /Т. Шевченко/

ДНІПРОПЕТРОВЩИНА

№ 37-38 (813-814)

Жовтень
2016 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

Міністр освіти і науки України
Лілія Гриневич привітала вихователів,
учителів, викладачів та усіх освітян

з Днем працівників освіти



«Сьогодні ви – на передовій боротьби за українську незалежність. На вас покладено дуже важке завдання – підготувати наших дітей і молодь до майбутнього. Яким буде це майбутнє? Про нього відомо лише одне – воно дуже відрізнятиметься від сьогодення. Тому важливо не лише дати дітям знання, а й підготувати їх до сміливого вирішення проблем, навчити критично переосмислювати величезний потік інформації у сучасному інформаційному суспільстві», – зазначила Лілія Гриневич у своєму привітанні.

Вона додала, що зараз вчитель «недооцінений державою», тому Уряд підняв рівень оплати праці педагогічних працівників на 2 розряди в єдиній тарифній сітці. Вже з наступного року зарплата вчителя має зрости на третину. Цього, за словами Міністра освіти і науки, недостатньо, тому реальне підвищення соціального статусу вчителя запропоновано у проекті Закону «Про освіту».

«Шановні колеги! Зичу вам міцного здоров'я, творчості, натхнення, в жодному разі не піддавайтесь професійному вигоранню, а в душі мати невичерпне джерело любові до дітей і до професії», – побажала освітянам Лілія Гриневич.



Голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації Валентин РЕЗНІЧЕНКО:

«Щиро дякую всім вчителям за невтомну працю, творчий пошук і щедрість душі. Учитель – професія, обрана серцем. Ви виховуєте майбутнє Дніпропетровщини та України».



ПРЕМІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СВЯТА

Їхні учні перемагають на олімпіадах, складають зовнішнє незалежне тестування на відмінно та мають наукові доробки. 15 найкращих педагогів Дніпропетровщини – мудрих, терплячих та закоханих у свою справу – отримали грошові премії від обласної державної адміністрації.

Їх вручив заступник голови облдержадміністрації Каміль Примаков. Вітаючи освітян, він зазначив: «Хочу подякувати за професіоналізм і самовідданість у роботі. Перед педагогами стоїть серйозне завдання – щодня вони навчають наших дітей.

У кожного з них за плечима не один рік роботи, колосальний педагогічний досвід, а найголовніше – вони мають іскру та діляться нею зі своїми учнями».

Людмила Осапчук майже 30 років викладає географію у павлоградській школі №9. День вчителя для неї сімейне свято –

її чоловік теж педагог. Вчителювати Людмила мріяла з дитинства: «Я дуже вдячна долі за те, що стала вчителем, дуже люблю свою роботу, люблю своїх учнів».

Пригадує вчитель і найкраще у житті привітання. Учні намалювали біля її дому зірочки, у кожній написали свої імена. Одну із зірок назвали «Путеводная звезда». Тепер щодня вчитель прямує до школи крізь ці зірки.

Привітати викладачів прийшли майбутні вчителі, вихователі – студенти педучилища. Серед них Наталія Нико-

димова: «Я дуже хочу бути педагогом, люблю працювати з дітьми. Це складна й водночас важлива робота: готувати дітей до дорослого життя. Я вдячна своїм викладачам за те, що вони постійно підтримують, допомагають, ніколи не дорікають. Хочу побажати їм миру, терпіння і сил».

Обласна премія кращим педагогам вручається щороку до Дня педагогічного працівника. Імена лауреатів визначає спеціальна комісія за поданнями навчальних закладів або управлінь освіти.

ДЕНЬ ДОШКІЛЛЯ

З нагоди 5 річниці Всеукраїнського Дня дошкілля 27 вересня відбулися урочисті заходи. У них взяли участь 250 педагогічних працівників дошкільної освіти області. За сумлінну творчу працю, високий рівень професіоналізму, втілення новітніх освітянських програм, вагомий особистий внесок у справу навчання і виховання молодого покоління та з нагоди Дня дошкілля грамоти департаменту освіти і науки ОДА отримали 57 педагогів. За кращий досвід роботи управлінь освіти та дошкільних навчальних закладів щодо організації та розвитку дошкільної освіти відзначено департамент з гуманітарних питань м. Кам'янського.

Учасників свята вітали дитячі колективи дошкільних навчальних закладів м. Дніпро, Слобожанської селищної ради Дніпровського району, Дніпропетровського навчально-реабілітаційного центру «Колосок».

Психологічній службі системи освіти – 25!

На базі палацу культури «Шинник» м. Дніпро 6 жовтня відбулася обласна науково-практична конференція «Досягнення і перспективи розвитку психологічної служби системи освіти Дніпропетровщини. Рік 25-й». У велелюдному заході взяли участь 700 практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти області.

У науково-практичній частині конференції було представлено кращий досвід роботи районно-міських психологічних служб: відбулися виставки творчих робіт, ярмарок методичних матеріалів, демонстрації професійної майстерності на майстер-класах.



У теоретичній частині виступили з доповідями В.Г. Панок, директор Українського НМЦ практичної психології та соціальної роботи, доктор психологічних наук; А.Л. Демур, заступник директора департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації; З.І. Пікалова, радник голови обласної ради з питань освіти; Д.С. Волков, декан факультету психології ДНУ ім. О. Гончара, кандидат психологічних наук; Г.О. Горбань, завідувач кафедри педагогіки і практичної психології обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; доктор психологічних наук; С.І. Васильковська, директор обласного методичного психолого-медико-педагогічного центру; В.П. Мушинський, завідувач обласного навчально-методичного центру практичної психології і соціальної роботи.

Ювілярам побажали і надалі успішно забезпечувати психологічний супровід навчально-виховного процесу та соціально-педагогічного патронажу в усіх типах навчальних закладів системи загальної середньої освіти Дніпропетровщини.

За матеріалами департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації



14 жовтня –
свято
Покрови
Пресвятої
Богородиці,
День
Українського
козацтва
та
День
Захисника
України!

→ Стор. 7



Закон

«Про освіту», з якого почнеться нова українська школа, ухвалено за основу

6 жовтня у Верховній Раді України 277 народних депутатів проголосували в першому читанні за проект Закону «Про освіту». Наразі розпочинається наступний етап – доопрацювання законопроекту та підготовка його до другого читання.

«Цей проект Закону – напрацювання і багатьох експертів, і громадськості протягом трьох років. Якщо ми не ухвалимо закон і не виділимо під нього достатнього фінансування – ми законсервуємо чинну систему освіти, що вже не відповідає вимогам XXI століття і потребам наших дітей», – зазначила Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич.

Відповідно до сучасних тенденцій у Європі та світі законопроект передбачає три форми здобуття освіти: **формальну** (офіційне підвищення рівня освіти), **неформальну** (підвищення рівня поза офіційною системою підвищення кваліфікації – тренінги, гуртки, курси) та **інформальну** (самоосвіта).

Передбачені законопроектом реформи мають поліпшити умови праці вчителя завдяки зменшенню бюрократичного контролю, розширенню академічних свобод і формуванню простору для творчої праці. Буде обмежено втручання в освітній процес державних органів і органів місцевого самоврядування – стандарти освіти будуть випирані в очікуваних результатах навчання, а яким чином їх буде досягнуто – то вже справа вчителя.

На зміну старій парадигмі, коли за пострадянської традицією зміст освіти визначало Міністерство, пропонується сучасна європейська модель, за якої Уряд (Міністерство) затверджує стандарти освіти, а заклади освіти розроблятимуть освітні програми, що мають гарантувати виконання освітніх стандартів. У разі, якщо документ про освіту має видавати держава, освітні програми будуть акредитуватися.

На базі Державної інспекції навчальних закладів створюється незалежний орган – Агентство забезпечення якості освіти, до повноважень якого належатимуть питання акредитації освітніх закладів (окрім вищої освіти). Регіональні підрозділи Агентства забезпечуватимуть фахове інспектування закладів освіти. Органи місцевого самоврядування права проводити таке інспектування не матимуть.

Закон «Про освіту» є базовим у законодавчому забезпеченні освіти. Його ухвалення розблокує оновлення законів «Про середню освіту» та «Про професійну освіту», а також створення закону «Про національну систему кваліфікацій».

Більше про новаци, що пропонує Закон «Про освіту», можна почитати за посиланням: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/materiali-dozakonu-ukrayini-pro-osvitu.html>



Лауреати обласної педагогічної премії

БЄЛІЧ Тетяна Григорівна, керівник хореографічного колективу «Браво» комунального закладу освіти НВК «Ліцей – спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 10» Марганецької міської ради;

ВАЩЕНКО Валентина Андріївна, завідувач методичного кабінету департаменту з гуманітарних питань Кам'янської міської ради, вчитель історії та правознавства комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання «Ліцей нових інформаційних технологій – загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад» Кам'янської міської ради;

ВИСОЦЬКА Ольга Євгенівна, декан факультету відкритої освіти та стажування комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»;

ГЛУБЕНОК Світлана Валентинівна, вчитель фізики та астрономії Криворізького Жовтневого ліцею Криворізької міської ради;

ГРИГОР'ЄВ Сергій Борисович, директор комунального закладу освіти «Дніпропетровський ліцей інформаційних технологій при Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара» Дніпровської міської ради;

ЗАБОЛЮТНЯ Олена Василівна, вчитель географії, біології Чумаківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Томаківської районної ради;

КУДЛАЙ Наталя Миколаївна, музичний керівник комунального закладу освіти «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) комбінованого типу № 12 «Журавлик» Синельниківської міської ради;

ЛАГУТІНА Ольга Дмитрівна, керівник гуртка «Інформаційні технології» комунального позашкільного навчального закладу «Дніпро-

петровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді»;

ЛЕВЧУК Ольга Вікторівна, вчитель-дефектолог комунального закладу освіти «Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр «Колосок» Дніпропетровської обласної ради»;

ЛИСЕНКО Валентина Леонідівна, вчитель української мови та літератури комунального закладу освіти «Жовтоводська гуманітарна гімназія імені Лесі Українки»;

ОСИПЧУК Людмила Миколаївна, вчитель географії комунального закладу освіти «Павлоградська загальноосвітня школа I-III ступенів № 9» Павлоградської міської ради;

ПІВОВАРОВА Любов Миколаївна, вчитель біології та хімії комунального закладу освіти «Письмечівська середня загальноосвітня школа I-III ступенів» Солонянської районної ради;

САВСЬКА Наталя Володимирівна, практичний психолог комунального спеціального загальноосвітнього навчально-реабілітаційного закладу «Дніпропетровський обласний методичний психолого-медико-педагогічний центр»;

ТАНЦЕРОВА Ірина Вікторівна, вчитель історії, правознавства, інтегрованого курсу «Художня культура», «Людина і світ» комунального закладу «Тернівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5» Тернівської міської ради;

ЯБЛОНСЬКА Валентина Миколаївна, директор Дніпропетровського вищого професійного училища будівництва.

Розмір обласної педагогічної премії становить 9441,00 грн.

Почесною грамотою

Міністерства освіти і науки України

ВОЛИК Надія Андріївна, вчитель української мови та літератури комунального закладу «Середня загальноосвітня школа № 9 м. Покров»;

РИБАК Світлана Миколаївна, директор Державного професійно-технічного навчального закладу «Дніпропетровський професійний залізничний ліцей».

Грамотою Міністерства освіти і науки України

ВІННИК Світлана Володимирівна, завідувач комунального закладу «Придніпровський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Теремок» Придніпровської сільської ради Нікопольського району.

Подякою Міністерства освіти і науки України

БОРИЛЮК Олена Вікторівна, вчитель початкових класів Вільногірської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 5 Вільногірської міської ради;

ГНСУШЕВА Ольга Вікторівна, вчитель фізики Нікопольської середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6;

ГОШИНА Неля Анатоліївна, директор, вчитель математики Жовтокам'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів Апостолівської міської ради;

ЛЮТЕНКО Валентина Олексіївна, вчитель математики комунального закладу «Жемчужненський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний заклад» Юр'ївської районної ради;

НАЛІСНА Галина Іванівна, вчитель української мови та літератури Бабайківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Царичанської районної ради;

ПОНОМАРЕНКО Сергій Олексійович, вчитель історії та правознавства Проснянської загальноосвітньої школи I-III ступенів Покровської районної ради;

НАГОРОДЖЕНІ

СТРЕБУЛЬ Ольга Володимирівна, керівник гуртка комунального позашкільного навчального закладу «Будинок творчості дітей та юнацтва» Петропавлівської районної ради.

Грамотою Національної академії педагогічних наук України

ЛЯХ Наталя Василівна, практичний психолог Навчально-виховного комплексу № 61 м. Дніпро.

Нагрудним знаком «Відмінник освіти»

ВОЗНЮК Тетяна Михайлівна, вчитель зарубіжної літератури Жовтоолександрівської загальноосвітньої школи I-III ступенів П'ятихатської районної ради;

ЖЕВЖИК Віталій Якович, директор професійно-технічного училища № 88 Магдалинського району;

ЖОВНІР Надія Іванівна, вчитель англійської мови районного комунального закладу «Межівська середня загальноосвітня школа I-III ступенів № 2»;

ІВАХНЕНКО Катерина Іванівна, вчитель зарубіжної літератури та російської мови Вишневецької середньої загальноосвітньої школи Синельниківського району;

КОНОПКА Тетяна Валентинівна, вчитель української мови і літератури середньої загальноосвітньої школи № 23 м. Дніпродзержинська;

МІЩУК Тетяна Євгенівна, вчитель фізики Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 37 Криворізької міської ради;

НОВІКОВА Тетяна Володимирівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Маломихайлівської середньої загальноосвітньої школи Криничанського району;

САННИКОВА Марина Василівна, вчитель початкових класів Верхньодніпровської середньої загальноосвітньої школи № 5 I-III ступенів;

ЧМИЛЕНКО Тетяна Степанівна, вчитель хімії комунального закладу освіти «Дніпропет-

ровський обласний медичний ліцей-інтернат «Дніпро».

Нагрудним знаком

«Василь Сухомлинський»

ВОВКОБРУН Лєніна Миколаївна, вчитель біології Томаківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 Томаківського району;

ГИРЯ Клавдія Дмитрівна, вчитель початкових класів комунального закладу «Навчально-виховний комплекс з інтернатним відділенням «Межиріцька загальноосвітня школа I-III ступенів імені І.С. Обдули – дошкільний навчальний заклад «Ромашка» Павлоградського району;

ДРОЗДОВСЬКИЙ Віктор Володимирович, вчитель історії та правознавства комунального закладу освіти «Новомосковський міський ліцей «Самара»;

ЗІНЕВИЧ Леонід Антонович, викладач методики музичного виховання та народних інструментів Дніпропетровського педагогічного коледжу Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

ІСАЄВА Олена Володимирівна, начальник відділу дошкільної освіти та соціального захисту управління дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації;

КРЯЧУН Тетяна Іванівна, вчитель історії та правознавства Жданівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Магдалинського району;

МАРЧЕНКО Алла Семенівна, вчитель професійно-трудового навчання комунального закладу освіти «Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр № 1» Дніпропетровської обласної ради;

ПОБЕРЕЗКІНА Валентина Володимирівна, вчитель української мови і літератури комунального закладу освіти «Спеціалізована багатопрофільна школа № 23 з поглибленим навчанням англійської мови» Дніпровської міської ради;

ФОМЕНКО Андрій Семенович, вчитель фізики Великоолександрівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» Васильківського району.



Ректорат і колектив комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» глибоко сумують з приводу втрати

Альбіни Миколаївни СЕМЕНОВОЇ

високоосвіченого й ерудованого педагога, кваліфікованого фахівця іноземних мов, заступника декана факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників ДОІППО.

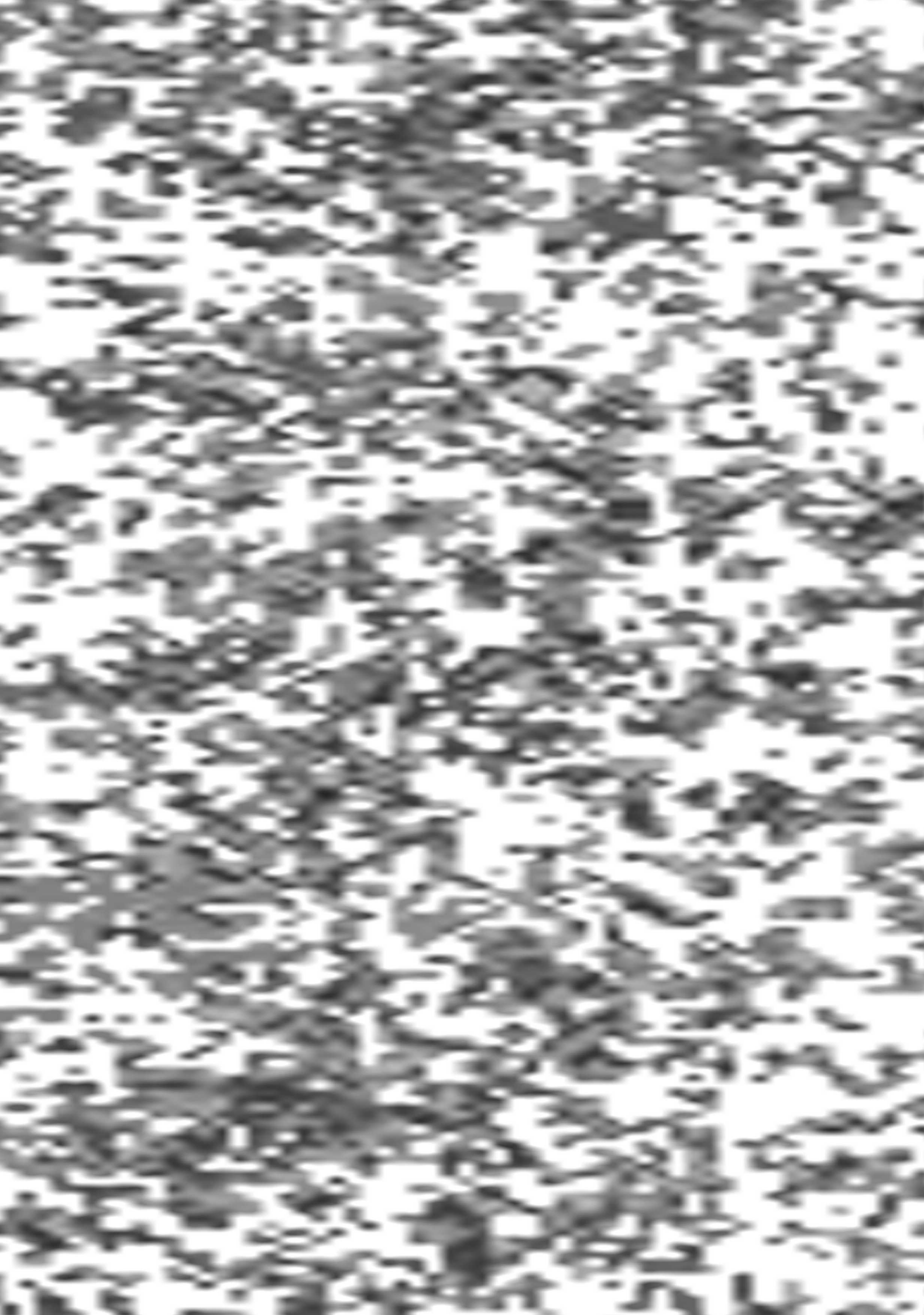
Альбіна Миколаївна народилась 26 січня 1934 року у місті Гаврилов Посад Івановської області (Російська федерація). Професію педагога здобула у Державному педагогічному інституті міста Іванова на факультеті іноземних мов.

Із 1959 року жила у Дніпропетровську. В обласному інституті післядипломної педагогічної освіти працювала з 1976 року на посаді завідувача кабінету іноземних мов, а з 1992 року – методиста і завідувача кабінету курсової перепідготовки.

Померла Альбіна Миколаївна 8 жовтня 2016 року й похована на Березинському кладовищі міста Дніпра. Колектив КВНЗ «ДОІППО» висловлює щире співчуття рідним і близьким.

Пам'ять про Альбіну Миколаївну Семенову житиме в наших серцях.

Ректорат, колектив КВНЗ «ДОІППО»



Вітаємо ювіляра профтехосвіти!

5 жовтня, у Всесвітній день учителя, святкує свій 70-річний ювілей **Віктор Михайлович Василенко**, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної

освіти у Дніпропетровській області, заслужений працівник освіти України, голова Дніпропетровської обласної громадської організації «Всеукраїнської асоціації працівників профтехосвіти».

В.М. Василенко працює у системі профтехосвіти 45 років, пройшовши трудовий шлях від майстра виробничого навчання, заступника директора з навчально-виробничої роботи до заступника начальника Дніпропетровського обласного управління професійно-технічної освіти. Останні 10 років очолює НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

Освітяни всієї України цінують В.М. Василенка як засновника потужної професійної школи. За його ініціативи та сприяння в області почали функціонувати 15 ПТНЗ, реорганізовано та реформовано мережу ПТНЗ області, які стали закладами нового типу. Він був членом робочої групи з розробки Законів України «Про професійно-технічну освіту», «Про освіту», трьох Концепцій розвитку професійно-технічної освіти в Україні та низки правових актів ПТО, зокрема положень про ПТНЗ, про організацію навчально-виробничого процесу ПТНЗ, ступеневу освіту в ПТО, про нові типи ПТНЗ. За його ініціативи профтехосвіта області взяла участь у розробці нових стандартів професій, що базуються на критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів, слухачів з професійної підготовки; запроваджено підготовку кадрів за професіями, що сприяють адаптації дітей-сиріт та інвалідів; створено школу передового досвіду з підготовки кваліфікованого робітника нової генерації.

Віктор Михайлович входить до складу координаційної ради Міністерства освіти і науки України, є головою експертної ради Акредитаційної комісії з питань ліцензування, атестації закладів ПТО, одним із засновників Всеукраїнської асоціації працівників профтехосвіти, головою облради спортивного клубу «Трудові резерви».

Велику увагу Віктор Михайлович приділяє підготовці кваліфікованих робітників із середньою освітою, поширенню передового педагогічного досвіду, підвищенню кваліфікації працівників профтехосвіти, розширенню міжнародних зв'язків, дослідно-експериментальній роботі.

За творчу працю Віктор Михайлович отримав високі нагороди: «Заслужений працівник освіти України», «Орден дружиби народів», нагрудний знак Всеукраїнської асоціації працівників профтехосвіти «За вагомий внесок у розвиток професійної освіти», нагрудний знак «Відмінник освіти України», знак «За заслуги перед містом» III ступеня, грамоти Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки, відзнаки облдержадміністрації та обласної ради, громадських організацій.

Наша область неодноразово була переможцем Всеукраїнських конкурсів регіональних управлінських, методичних, інноваційних починань у навчально-виробничому процесі.

Профтехосвітяни області відзначають поєднання у цій людині таких рис, як прагматичність та систематичність аналітичної роботи, практичний професіоналізм та енергійність, порядність та доброзичливість. Головною рисою характеру Віктора Михайловича є вміння постійно піклуватися про учнів, педагогічних працівників, науковців та ветеранів ПТО.

Шановний Вікторе Михайловичу!

Освітяни Дніпропетровщини від щирого серця вітають Вас із ювілеєм!

Ваше життя – це приклад невпинної праці розуму і серця, спрямованої до сходження до вищого світла – мудрості Вчителя, наставника молоді, який є провідником непереможної сили добра, любові, істини і краси.

Хай щастить Вам на вірних друзів та щирих однодумців, а невтомна праця подарує задоволення і радість. Міцного здоров'я, щастя, добробуту, подальших звершень на ниві профтехосвіти!

Колектив НМЦ ПТО у Дніпропетровській області, Дніпропетровська обласна громадська організація «Всеукраїнської асоціації працівників профтехосвіти», колеги-освітяни

Інноваційні аспекти державно-громадського управління вечірньою школою

У світі провідні позиції посідають країни, що обрали моделі інноваційного розвитку.

Загальнодержавного значення в освітній галузі набирає поступовий перехід від державної до державно-громадської форми управління, обумовлений потребами ринкової економічної системи.

В умовах децентралізації влади на пошук нових, демократичних моделей управління через залучення громадськості до розвитку освіти спрямована діяльність керівників навчальних закладів області, зокрема вечірніх шкіл.

Для прикладу, «Упровадження науково-методичного проекту «Школа – сім'я – громадськість» у сучасній вечірній школі» – ця тема стала провідною під час обласного семінару на базі комунального закладу освіти «Вечірня (змінна) середня загальноосвітня школа № 4» м. Дніпро.

Інноваційні заходи щодо розроблення механізмів державно-громадського управління вечірньою школою презентувала в теоретичному модулі директор закладу Світлана Олександрівна Савіновська.

У школі діє інноваційна **структура** державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом, зокрема: рада школи, піклувальна рада, колективні органи учнівського (учнівські збори) та батьківського (батьківський комітет) самоврядування, повноваження яких визначає Статут школи. За погодженням із радою закладу визначено стратегічні напрями його розвитку та сприяння організаційно-педагогічному забезпеченню навчально-виховного процесу.

Робота педагогічного колективу спрямована на реалізацію проблеми школи **«Шляхи ефективного педагогічного впливу на розвиток громадянсько-активної особистості різновікової категорії учнівської молоді вечірньої школи»**.

Освітяни вважають, що оновлення змісту освіти слід, насамперед, починати з перегляду підходів до проведення засідань педагогічної ради – колективної форми управління, вияву громадської думки педагогічного колективу. Педагогічна рада – найважливіша і найдемократичніша форма роботи педагогічного колективу, за допомогою якої вирішують проблеми розвитку школи, удосконалення навчально-виховного процесу та підвищення професійної майстерності вчителів.

Що ж потрібно сьогодні зробити, щоб педрада стала саме тим органом, який об'єднує всіх працівників школи, батьків, дітей спільною турботою про сьогоднішнє і майбутнє шкільного життя?

Відповідь на це запитання та вирішення інших проблем намагалися знайти керівники вечірніх шкіл під час семінару-практикуму в КВНЗ «ДОППО» на тему: **«Роль педради як державно-громадської форми управління навчальним закладом, а також інноваційні аспекти діяльності керівника школи»**.

Під час семінару директор вечірньої школи № 38 м. Дніпро Лілія Володимирівна Волкова зосередила увагу на інноваційних аспектах діяльності керівника школи, найважливішими з яких є: знання й дотримання вимог нормативних

документів, знання теоретичних основ, ролі та функцій педагогічної ради; вміння творчо використовувати теорію і практику з питань, що обговорюється на педагогічній раді; управління має бути гнучкішим, демократичнішим через залучення до підготовки й проведення педради широкого кола батьківської громадськості та фахівців різних сфер діяльності; вміння спрогнозувати результат як крок до поліпшення навчально-виховного процесу школи; врахування різних думок, зауважень вчителів, батьків, громадськості, виявляти толерантність, повагу до них.

Керівник школи продемонструвала нетрадиційні форми проведення педрад, таких як: рольова гра, семінар-практикум, методичний день, ділова гра на основі роботи проблемних груп.

Директор Синельниківської вечірньої школи Ніна Григорівна Куценко за підтримки місцевої влади, громади і батьків показала, як можна обстоювати свою позицію щодо функціонування вечірньої школи, створювати умови для охоплення молоді району навчанням, пошуку ефективних форм роботи з учнями, творчої співпраці з учителями, підвищення їхньої педагогічної майстерності. У методичній роботі школи стали традицією інноваційні педради, «круглі столи», конкурси нетрадиційних уроків, предметні тижні.

У сучасному суспільстві актуальність громадянського виховання молоді зумовлюється гострою необхідністю державотворчих процесів, утвердженням громадянського суспільства, відродження національної ідеї, орієнтації на європейські стандарти.

У свій час Альберт Ейнштейн говорив: «Найважливіше із людських зусиль – прагнення до моральності. Від неї залежить наша внутрішня стійкість і саме наше існування. Зробити її живою силою і допомогти чітко усвідомити її значення – головне завдання освіти».

Питання громадянсько-правового виховання молоді, формування її правової культури, знання й дотримання Законів України, відповідальності за свою поведінку нині особливо актуальне у роботі педагогічних колективів вечірніх шкіл.

Адже вечірня школа – це особливий реабілітаційний простір для молоді, яку різні обставини винесли в доросле життя з 13-16 років, а частина учнів – це дорослі 25-38 років, що з різних причин, зокрема соціальних, не отримали середню освіту.

Неоднорідність контингенту учнів за віком, пізнавальними інтересами, психологічними особливостями обумовлюють одне з основних завдань вечірньої школи – створення гуманного, культуровідповідного середовища освітнього закладу, де в цілісному комплексі мають бути представлені процеси навчання, виховання (перевиховання), корекції,



моральної, психологічної підтримки молоді.

Для цього у школах району проводяться уроки громадянськості, вечори «Вчися бути справжнім громадянином», дискусії «Можна, не можна, треба», «Від сім'ї, школи, села, району, області до горизонтів країни, Батьківщини». До речі, В.О. Сухомлинський наголошував на тому, що вихованець стає громадянином тоді, коли живе долею Вітчизни.

Під час семінару відбулася дискусія щодо положень «Проекту Концепції розвитку освіти України до 2025 року» про сучасні умови функціонування вечірніх шкіл у складі нової структури навчальних закладів, сучасних форм надання молоді обов'язкової середньої освіти, зокрема шляхом екстернату і дистанційного навчання, перехід старшої школи на профільну підготовку, набуття школою статусу профільного спрямування.

За підсумками семінару-практикуму керівники шкіл ухвалили рекомендації, зокрема:

- спрямувати діяльність керівників вечірніх шкіл на реалізацію положень, визначених законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», проектом «Концепції розвитку освіти України до 2025 року» та сучасними нормативно-правовими документами з освіти;

- акцентувати увагу на зміні системи управління навчальним закладом, створенні нових моделей управління шляхом ширшого залучення до управління батьківської громадськості, молоді, фахівців різних сфер діяльності;

- внести зміни до роботи педагогічної ради як колективної форми управління, вияву громадської думки педагогічного колективу, упровадження інноваційних педагогічних ідей, професійного зростання вчителів, вирішення проблем ефективності навчання, якості знань, умінь і навичок учнів, їхнього виховання;

- цілеспрямовано здійснювати в управлінні менеджерську, аналітико-прогностичну, організаційно-регуляторну і контрольну-коригуючу функції;

- запровадити у практику управління школою використання сучасних тем і форм проведення педагогічних рад;

- дотримуватися вимог щодо наукової обґрунтованості ухвалення рішень педагогічної ради, шляхів і напрямів їх реалізації.

Майя НЕХОРОША, методист НМЦ технологій освітнього менеджменту ДОППО

«НОВА ШКОЛА»: СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ

Формування нового змісту освіти нерозривно пов'язане зі зростанням професійного рівня педагогічних кадрів. Для цього використовуються різні форми і засоби. Серед них найбільш поширеним і корисним, на нашу думку, є вивчення інноваційного досвіду.

В цьому змогли пересвідчитися керівники, заступники керівники загальноосвітніх закладів області, педагогічні працівники ДОШПО під час семінару-практикуму «Нова школа» – управлінський аспект у роботі навчального закладу, що відбувся 10 жовтня на базі Навчально-виховного об'єднання № 28 м. Дніпро (Соборний район).

Семінар відкрила **Тетяна Михайлівна Кравченко**, завідувач навчально-методичної лабораторії технологій освітнього менеджменту КВНЗ «ДОШПО», яка розповіла про цілі та завдання заходу: «Ми зібралися, щоб відчувати, осмислити стиль і методи ефективного управління на шляху реальної автономії навчального закладу; переконатися в безмежних можливостях педагогіки, що ґрунтуються на партнерстві між учнями, учителями, батьками, громадськістю; показати, що таке на практиці «працювати

в команді», визначити мету і шляхи її досягнення».

Своєрідним і цікавим був виступ **Ніли Михайлівни Ломако**, директора НВО № 28, яка розкрила особливості стилю, форм і методів на шляху створення колективу однодумців в управлінській діяльності керівника сучасного навчального закладу, кращих умов для праці вчителя, навчання учнів.

Вікторія Анатоліївна Сосницька, заступник директора з навчальної роботи, переконливо показала необхідність моніторингу якості освіти, профорієнтаційної роботи в гімназії і підтвердила ці думки результатами роботи.

Особливий інтерес учасників семінару викликав виступ **Катерини Сергіївни Каравасової**, заступника директора з науково-методичної роботи, яка представила науково-методичний комплекс закладу як складову методичного супроводу в роботі педагогічного колективу, довела важливість експериментальної роботи закладу, аналізу її результатів. Також вона ознайомила освітян з історією навчально-виховного об'єднання та творчими напрацюваннями

вчителів, презентувавши виставку «Методичний вернісаж».

Про творчі проекти у Центрі позашкільної роботи НВО № 28 цікаво доповіли: **Алла Аркадіївна Банковська**, заступник директора і керівник ЦПР, **Вікторія Валеріївна Чурай**, **Павло Володимирович Гамолін**, **Тетяна Ільдарівна Хайруліна** – керівники відділень Центру.

Девіз НВО № 28: «Кожна дитина талановита!». Важливим здобутком є організація роботи з обдарованими учнями, практика роботи МАН закладу, про що розповіла **Ольга Олексіївна Нікітіна**, керівник відділення ЦПР.

«Фішкою» є фізкультурно-оздоровчі та спортивні напрямки роботи, де на чільному місці – проблеми здоров'я молодого покоління, про що повідомила **Наталія Василівна Горбатюк**, керівник відділення ЦПР.

Ірина Аркадіївна Манко, заступник директора з виховної роботи розповіла про досвід патріотичної роботи з учнями, можливості громадсько-активної школи, музейної справи.

У практичному модулі своїм досвідом роботи зі створення медіа освітнього про-



сторію в закладі поділилася **Ольга Григорівна Жежеруха**, вчитель математики, інформатики, а **Олена Миколаївна Лізунова**, завідувач бібліотеки ознайомила присутніх з бібліотечно-інформаційним центром – структурним підрозділом гімназії.

Підбиваючи підсумки семінару, його учасники отримали змістовні відповіді на запитання, висловили подяку керівництву НВО № 28 за добру нагоду ознайомитися з цікавим досвідом роботи і побажали надалі поширювати практику проведення таких семінарів.

Наш кор.



ВЧИМОСЯ НАВЧАТИ ПО-НОВОМУ

У стінах Томаківської СЗШ № 1 зібралися освітяни, щоб «перезавантажитися» відповідно до потреб сьогодення. Засідання обласної творчої групи вчителів української мови і літератури, яку очолює **Лідія Іванівна Піскорська**, методист української мови і літератури КВНЗ «Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти», за підтримки **Юлії Адамівни Присташ**, начальниці відділу освіти Томаківської райдержадміністрації, присвячене 25 річниці Незалежності України, розглянуло актуальну для словесників тему: «Розвиток мовно-літературних ліній компетентнісного навчання, визначених Державним стандартом базової і повної загальної освіти». До роботи залучилися педагоги Апостолового, Марганця, Нікополя, Покрова (Орджонікідзе) та Нікопольського, Петриківського, Солонянського і Томаківського районів.

Мовники оглянули виставку-презентацію робіт, майстерно виготовлених руками **Ольги Миколаївни Марковської**, **Ніни Анатоліївни Похиленко** (СЗШ № 1), рушників, які вишили вчителі та учні району та отримали нагороду від співу тріо бандуристів, випускників дитячої музичної школи (керівник **Г.М. Король**).

Перший заступник голови Томаківської райдержадміністрації **Валерій Олександрович Хведчук** і заступник начальника райвідділу освіти **Ніна Хомівна Зямко** розповіли про перспективи розвитку району, досягнення педагогічних колективів.

Про позитивні зміни в освіті району йшлося у змістовному виступі директора СЗШ № 1

«Не навчайте дітей так, як навчали вас – вони народилися в інші часи. Якщо ви хочете навчити дітей мислити по-іншому, вам доведеться навчитися учити по-іншому» – говорив Конфуцій.

Тамари Павлівни Філь «Втілення інноваційних соціально-педагогічних технологій розвитку, навчання і виховання через реалізацію креативних проектів».

Методист методичної служби відділу освіти **Віра Іванівна Ібрагімова** акцентувала увагу на необхідності переорієнтування процесу навчання на повноцінне засвоєння всіх ліній змісту мовної і літературної освіти, що сприятиме розвитку особистості, формуванню компетентностей. Вона розповіла про втілення районного проекту та виконання плану РМО, що дали високі результати; показала продуктивність презентацій діяльності словесників на блогах, сайтах, шпальтах журналів і газет, зокрема – районної газети «Наш край».

Яскравим підтвердженням упровадження інновацій у педагогічну справу став виступ **О.Ф. Рубана**, вчителя Добродієвського НВК (директор **Алла Тимофіївна Рубан**) «Гештальт-технології як

складова освітніх стратегій соціалізації особистості на уроках української мови і літератури». «Гештальт – новий творчий напрям у сучасній психології і педагогіці, що допомагає розкрити потенціал кожного учня, сприяє встановленню контактів між людьми, розвитку творчого пристосування кожної унікальної людини до навколишнього середовища», – говорив **Олександр Федорович**, ілюструючи сказане фрагментами відеоуроку.

Про вагомість компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках української мови і літератури розповіла **С.Г. Буртняк**, вчитель Глухівського НВК (директор **Ірина Євгенівна Малай**). **Світлана Григорівна** акцентувала увагу на створенні умов для розвитку особистості, самопізнання та формування життєвих компетентностей.

Про використання хмарних сервісів для розвитку Q компетентностей розповіла **Олена Ростис-**

лавівна Корнієнко, директор Китгородської СЗШ, поділившись досвідом використання безкоштовних сервісів, практичного використання на уроці гаджетів, які є майже в кожного учня.

Ефективність уроків літератури рідного краю завдяки упровадженню елементів емпіра-педагогіки продемонструвала **Галина Іванівна Боровик**, вчитель Вищетарасівської СЗШ (директор **Юрій Йосипович Краснодемський**).

Зацікавила словесників і тема створення ситуації успіху на уроках, над якою працює **Л.Т. Михайль**, вчитель Настасівської СЗШ (директор **Наталія Олександрівна Сова**). «Ситуація успіху досягається тоді, коли сама дитина визнає цей результат як успіх» – звернула увагу на педагогічний постулат **Людмила Томашівна**.

Досвід роботи керівника РМО **І.В. Хижняк** «Використання фреймових структур у процесі формування загальнонавчальних умінь



старшокласників на уроках української мови і літератури» презентувала **Галина Дмитрівна Калашник**, заступник директора Томаківської СЗШ № 1. А **Ірина Василівна** переконала спільноту у тому, що пріоритетна ідея курсу української мови і літератури – це успішна адаптація особистості у громадянському суспільстві.

Керівник творчої групи **Лідія Іванівна Піскорська** розповіла про формування загальної компетентності як сукупності ключових компетентностей програм МОН України з української мови і літератури, запропонувала кожному розробити систему уроків, де б чітко простежувалися інновації та формування певних компетентностей, закликала до подальшого плідного обміну досвідом у такому ж форматі, дала високу оцінку роботі методоб'єднання словесників, нагородила районний відділ освіти грамотою КВНЗ «ДОШПО» за позитиви у реформуванні освіти, побажала подальших успіхів і задоволення від праці на благо України.

Освіта, що не вчить сьогодні жити успішно, вже не має справжньої цінності. Отже, вчимося навчати по-іншому і будемо успішними.

Віра ІБРАГІМОВА, методист методичної служби відділу освіти Томаківської райдержадміністрації, **Василь ФРАНКО**, кореспондент газети «Наш край»



ДВ МАН: нові перемоги і здобутки



Вересень для слухачів Дніпропетровського відділення Малої академії наук учнівської молоді став дуже вдалим.

Ще не забулися враження від перебування у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку «Факел» у Бердянську Запорізької області, де відбулися обласні літні профільні школи для 51 слухача ДВ МАН України, а майбутні фізики, хіміки, історики, математики, філологи, екологи почали підготовку до участі в різних конкурсах та проєктах нового навчального року.

МАНівці виявили високий рівень знань та навичок на фінальних етапах Всеукраїнських конкурсів, міжнародних освітніх проєктів.



Ганна Ізвичка – призер фінального етапу III Всеукраїнської дитячої мистецької акції «Мій Шевченко – мій світ» у номінації «Руккописна книга з авторськими ілюстраціями».

У вересні у Києві відбувся фінал XIII Міжнародного конкурсу творчих робіт школярів, студентів та



вчителів «Уроки війни та Голокосту – уроки толерантності», який організував Український інститут вивчення Голокосту «Ткума» та Музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» за підтримки Міністерства освіти і науки України, на якому Анастасія Протченко посіла друге місце в номінації «Пошукове дослідження».

Вікторія Озеркевич і Наталія Байматова – призери очного туру



Всеукраїнського конкурсу дослідницьких робіт для учнів 6-8-х класів, який організував Національний центр «Мала академія наук України». Вікторія виборала

І місце в номінації «Енергозбереження в побуті та навчальному закладі. Екобудинок». Наталія стала третьою в номінації «Альтернативна енергетика», ученицю також нагородили грамотою Голови Держенергоєфективності за вагомий внесок в дослідницькій діяльності з питань упровадження відновлюваних джерел енергії в регіонах України. Дипломи учасників конкурсу отримали ще три учні з нашої області.

30 вересня – 3 жовтня команда, у складі якої Владислав Рева, Іван Черняков, Ігоря Шибко Олег Гуцалюк, Максим Повишев, взяла



участь у Всеукраїнському енергетичному хакатоні «Energy Hack» у Києві, де мала змогу інтенсивно і згуртовано попрацювати над проєктом з енергоощадження. Команда ДВ МАН була відзначена за реалізацію системи клімат-контролю для оптимального енергоспоживання у житловому будинку.



Участь у міжнародних наукових заходах та акціях, знайомство з ученими й талановитими однолітками з різних країн часто стають першим кроком до наукової кар'єри.

Слухачі ДВ МАН активно співпрацюють з науковою школою фізики CERN (Європейська організація з ядерних досліджень у Женеві, Швейцарія). Щороку талановиті юні винахідники стажуються в найбільшій у світі лабораторії фізики високих технологій. Цьогоріч учасниками школи стали Єлизавета Хорош та Олександр Олевський.

Михайло Литовченко отримав І місце (золота медаль) та дві

спеціальні нагороди на Міжнародному конкурсі I-SWEEEP (Міжнародна олімпіада проєктів на тему стабільного світу, м. Х'юстон, штат Техас, США).

Данило Кузнецов, єдиний учасник від України на Міжнародному конкурсі GoogleScienceFair, вийшов у фінал і став одним із 20 світових переможців. Юний розробник підготував роботу, що може вирішити проблему глобального потепління.

А наразі слухачі ДВ МАН готуються до участі у конкурсі науково-технічної творчості «Intel-Техно Україна 2016-2017», Всеукраїнському інтерактивному конкурсі «МАН-Юніор Ерудит» та Інтернет-турнірі з природничих наук, Всеукраїнській олімпіаді з філософії, конкурсі фото- та відео робіт «Україна та НАТО: сучасний погляд української молоді».

Дуже приємно, що в нашій області так багато талановитих учнів, студентів, вчителів, викладачів вищої школи, захоплених ідеєю МАНівського руху. Є впевненість, що юні науковці – вихованці Малої академії наук України – зроблять свій внесок у розвиток передових новітніх технологій як на рідній Дніпропетровщині, так і в Україні.

Юлія КОЗАЧОК, заввідділу організаційно-мосової роботи ДВМАН

«До народних джерел» – 2016

Цього року обласна літня фольклорно-етнографічна експедиція «До народних джерел» проходила на базі Васильківського району, де велику підготовчу роботу провели працівники районного відділу освіти – начальник О.П. Прогонний та методист А.І. Ілющенко, освітяни загальноосвітніх шкіл району: Васильківського НВК № 3 (Л.В. Мороз),



Улянівської НСЗШ (Т.З. Левчук), Добровільського НВК (Л.М. Мамонova), Дебальцівського НВК (Н.М. Щербакoва), Великоолександрівського НВК (А.С. Фоменко), Павлівської СЗШ (Н.М. Міхеєва).

Для збирання польового матеріалу робили записи у селах Улянівка, Добровілля, Дебальцеве, Григорівка, Великоолександрівка, Вербівське, Павлівка, смт. Васильківка. Чого тільки не знайшли юні дослідники: пісні, легенди, прислів'я, частівки, фрагменти обрядів, ворожіння, історичні довідки, зразки місцевої вишивки.

Так, у НВК № 3 староста жіночого клубу «Калинонька», почесний громадянин Васильківки Валентина Петрівна Демченко розповіла про свій рід, жителів Васильківщини, місцеві легенди, ворожіння, а також про промисли та ремесла краю. В.П. Демченко та С.М. Носач виконали пісню «Сполохнуло утро».



Лілія Сергіївна Ратушна ознайомила нас з улюбленою пісню своїх батьків «Понад ярмом...».

У с. Улянівка директор школи Т.З. Левчук, уродженка району, розповіла про свою матусю Ганну Омелянівну – учасницю фольклорного гурту, яка прожила 83 роки і залишила по собі 115 частівок.

Від Марії Миколаївни Шуруб у с. Очеретувате ми почули та записали багато пісень, зокрема «Бросай, Петре, жінку».

Бросай, Петре, жінку,
А я – чоловіка,
Та й поїдеш на Україну,
Де весело жити!
Косить Петро сіно,
На всяк поглядає,
Усі жінки обід несуть,
А її немає.

Провожала мати сина,
Крепко-крепко обняла,
Не утерла слез платочком,

Горьких слез не пролила.
Я дарю тебе платочек,
Утирай ним пот і кровь.
В том платочке-узелочке
Завязала я любовь.
Гром гремит, снаряды рвутся
Туча чёрная идет
Не одна мать провожала
Сына милого в поход.



Тече річка та невеличка,
Схочу – перескочу.
Віддай мене, та моя ж мамо,
За кого я схочу.
Де свекорко – та як батечко,
А свекруха – та як ненька,



Де зовиці – та як сестриці,
А дівері – як брати.

Тече вода каламутна,
Миля ж моя, чого смутна?
Я не сумна, лиш сердита,
Бо я вночі була бита.
Била ж мене мамка вночі
За йванкові чорні очі.
Ще й казала буде бити,
Щоб Іванка не любити.

У с. Рубанівське ми побували у будинку-музеї Івана Манжури, ознайомилися з його спадщиною, отримали цінні подарунки: видання казок І. Манжури та фольклорної літератури.

У Дебальцівському НВК ми зустрілися з ансамблем «Калинонька», які наспівали нам пісню («Ой, чорна хмара», «Із-з гори кам'яної», «Цього літа тихая погода», «Ой там на горі...», «Ой дівчина по гриби ходила»), розповіли про місцеві ремесла (гончарство, ковальство, бондарство).

Також зустрілися з майстринями-вишивальницями: Людмилою Олексіївною Чередник, Нелею Дмитрівною Магалою, Надією Гаврилівною Гуртовою. Вони зробили виставки своїх робіт, а ми зафіксували вишивки майстринь. Н.Г. Гуртова зберігає рушник своєї прабабусі, а також розповіла нам про рослину канупер (пижму).

У с. Григорівка члени гурту «Надвечір'я» наспівали нам пісню: «Тече річка невеличка», «Ой як вийду я на гору», «Ой у полі огірочки» та інші.

У с. Великоолександрівка Тамара Василівна Маруха ознайомила

нас із сільським народним історико-краєзнавчим музеєм.

У с. Павлівка ми відвідали шкільний музей, зустрілися з респондентом Любов'ю Іванівною Савченко та ансамблем «Калинонька».



Прості селяни – бабусі, жінки, представники сільської інтелігенції (вчителі) ділилися з нами тим, що бережуть вони в душі, що чули від старших. А ми намагалися якомога більше «взяти»: записати, запам'ятати, зрозуміти, описати.

У районному історико-краєзнавчому музеї Васильківки отримали чимало інформації про район – його географію, історію, економіку, освіту і культуру, охорону здоров'я тощо.

Нині серед найважливіших пріоритетів нашого суспільства – національна самосвідомість, вивчення та збереження культури, що передавалася від покоління до покоління. Педагогіки «Веснянки» усвідомлюють це і ведуть активну роботу, торуючи разом із вихованцями шляхи долучення до духу українського народу, до збереження духовних скарбів та історії рідного краю.

Ольга ХОМЕНКО, заступник директора з методичної роботи КПНЗ облДЮК «Веснянка»

Молитва



Діво Пресвята –
Матір матерів,
Пригорни до серця
Всіх своїх синів.
Освіти їх душі
Світлом золотим,
Виповни любов'ю
Неспокійний дім,
Научи, як землю
Вберегти від зла,
Розумом, діянням
І крилом тепла.
Зоряна Богине,
Сонце Доброти,
Землю України
Щастям освіти!

Валентина Полюнок

Покрова

Стоїть Мадонна в білому Покрові.
Над Всесвітом стоїть
Вже стільки літ!
І слявом материнської любови
Оберігає і рятує світ.

Ідуть до Неї немичні і хворі,
Несуть дітей, ведуть калік, сліпих,
Ідуть до Богоматері у горі,
Щоб змилювалась, зглянулася на них.

Ідуть до Неї праведні і грішні:
Кого не милують життєві бурі-битви.
Засмучені, згорьовані, невтішні
Несуть свої скорботи і молитви...

Жертвоністю і вічності любови
Торкається всіх душ, усіх сердець
Мадонна в білосніжному Покрові –
Довершеності й святості вінець.

Душевний спокій змученим поверне,
Коли спіткає їх тяжка пора.
До зір покличе крізь колючі терни,
Засвітить свічі віри і добра.

Стоїть Мадонна в білому Покрові
Над плином поколінь, над плином літ.
І силою вселенської любови
Оберігає і рятує світ.

Надія Кметюк

Музей хреста

Напередодні свята Покрова на козацькому хуторі Галушківка, що неподалік всесвітньовідомої Петриківки, відкрився перший і єдиний в Україні Музей хреста.

Завдяки багаторічним пошукам і підтримці багатьох небайдужих людей у численних вітринах Музею можна побачити понад 2 тисячі хрестів і хрестиків, що представляють 15 областей України.

Серед експонатів чимало родинок: понад два десятки натільних хрестів запорозьких козаків та десятки виробів у стилі запорозької традиції. Окремо представлена маловідома для нас християнська культура західноукраїнських земель: хрести із згард (традиційних жіночих комплексів нагрудних оберегів з різного вигляду хрестів) і самі згарди, де є стародавній тризуб і солярна символіка. Чимало й греко-католицьких хрестів, і виробів старовірів. Таким чином під одним старовинним дахом об'єдналися усі прояви християнської культури різних конфесій.

Найважливіше в експозиціях – науковий підхід. Експонати розділені територіально, хронологічно й типологічно. Найстаріші експонати – вироби X-XI століть. Найдрібніші хрестики – дівочі, барокової традиції, розміром 5-6 мм. Найбільше експонатів з бронзи, багато срібних. Є також чимало хрестів з дерева, скла, кераміки, кілька кістяних виробів.

Віктор ВЕКЛЕНКО, засновник Музею хреста
Як діти перевтілювалися у відважних козаків

Козацькі розваги, кінна вистава, прогулянки на конях, смачний густий куліш та вишиванка у подарунок – така програма масштабного обласного свята «Надія, любов і віра – єдина українська родина» з нагоди Дня усинювання. Це свято відзначається 30 вересня і збігається з днем християнського свята Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії.

Дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, запросив до себе на гостину етнографічний хутір «Козацька січ», що в селі Гречане Петриківського району.

Тут кожна дитина могла відчутти себе справжнім козаком. Діти ознайомилися з історією звичаївних січовиків та дізналися, з якою зброєю вони ходили в походи. Хлопці та дівчата брали до рук лук та стріли й перевіряли свою влучність.

Якщо забрати у козака шаблю й люльку, якщо він не їздитиме верхи і не носитиме чуба – чи буде він козаком? Буде! – пересвідчилися маленькі гості. – Адже, не зовнішні атрибути уособлюють лицарів-запорожців, а любов до рідного краю.

Світлана ЧЕРНЕТА, заступник начальника служби у справах дітей Дніпропетровської ОДА



Ми козацького роду нащадки

(Сценарій козацького свята для учнів 5-7 класів)

Мета. 1) Поглибити знання учнів про історичне минуле українського народу, спонукати до ґрунтовного вивчення історії України. 2) Виховувати почуття любові до рідного народу, шанобливе ставлення до національних героїв.

Обладнання. Державні символи України, портрети гетьманів України, героїв визвольних змагань, мультимедійна дошка, аудіо- та відеозаписи, зображення козака Мамає.

/Під звуки «Запорозького маршу» Євгена Адамцевича на сцену виходить гурт учнів, одягнених в козацький одяг/.

1 козак.

Козаки ми, козаки ми, козаки,
Шаблі наші – всеправдешні вояки.
Пізнавали їх і лях, і бусурман,
Нашій суті не властивий, ні, обман.

2 козак.

Козаки ми, козаки ми, козаки,
Нашу вроду не спотьмарили віки.
Наша врода – посіваниця в ярах –
Вражу силу обертали миттю в прах.

3 козак.

Дике поле нам за батечка було,
Вольна воля – материнське чоло.
Козаки ми, козаки ми, козаки,
Наш прикорінь з-за Дніпра
та ще й ріки.

4 козак.

Наше лицарство відоме у світах,
Наша врода – на калині срібен птах.
Ми – народу незникомо-горда віть,
Козаками нас рекли і ви зовіть.

5 козак.

Наша сутність не на мить, а на віки:
Козаки ми, козаки ми, козаки!

/Заходять з книгами в руках учень і учениця, які нібито читають, побачивши козаків, виявляють здивування/.

Школяр.

Оце несподіванка! Про козаків читав я чимало, про наш козацький край учитель цікаво розповідав, але і гадки не мав, що зустріну їх тут!

Школярка.

Доброго здоров'я! Невже ви справжні козаки? Невже прибули з минулого? А як же вас звати?

1 козак.

Імена у нас звичайнісінькі, а от прізвисько своє кожен отримав у бою. Я – Кмітлицевець, а мої побратими – Смілицевець, Звитяжець, Вернигор, наймолодшого звать Орликом і недаремно.

5 козак. /Вказує на наймолодшого/.

Лицар, воїн, багатир,
Має він орлиний зір.

Школяр.

І шаблі у вас справжні? А можна її потримати в руках?

/Один козак дає доторкнутися до своєї шаблі/.

1 козак. Обережно, хлопче! Це тобі не іграшка! Вона разом зі мною не в одному бою побувала, не раз голову мою рятувала!

/На сцену вибігають троє учнів і одна учениця, зупиняються від несподіванки/.

Школяр.

Тихіше, друзі! Ви не повірите, до нас завітали з минулого наші пращури-козаки!

Школярка.

Розповідають, що вони були відважні і вправні воїни, до того ж, здатні до всякого доброго діла.

1 козак.

Були то лицарі завзяті,
Відважні хлопці – козаки:
Уміли вправно воювати,
Уміли шанувати книжки.

2 козак.

Любили музику і співи,
А як підуть, бува, в танки,
То аж виблискують підкови
М'яких турецьких чобітків.

3 козак.

За миру молот в руки брали
І працювали на лану,
Величні храми будували –
Красу небесну і земну.

4 козак.

У коші школи відкривали,
Дітей навчали ремеслу.
Учили землю захищати,
Україну – матінку свою.

5 козак.

Ходили у морські походи
На бойових своїх човнах,
І люті вороги тремтіли,
«Козак!» – навіювало страх.

Школярка.

Якось дивно зустріти сьогодні справжніх козаків. Чому ж ви вирішили повернутися з минулого у наші часи?

3 козак.

Наш козацький дух завжди витає над Україною, яку ми любимо і оберігаємо.

2 козак.

До того ж, у часи, складні для нашого народу, ми з'являємося серед людей, щоб нагадати нащадкам, чий вони діти, онуки і правуки, щоб надихнути їх своїм козацьким духом.

3 козак.

Хай вогонь святий самоповаги спалахне і більше не згаса,
щоб не вицвітали наші стяги,
«ще не вмерла» рвалось в небеса.

4 козак.

Щоб коли спитали у дитини,
Звідки родом, як її ім'я,
прозвучало: «Я із України.
Я козак і українець я!»

/На сцені з'являється учень в образі козака Мамає, який тримає кобзу чи бандуру в руках/.

Козак Мамає.

Витав я тут над дніпровськими порогами і почув вашу розмову. Ми, козаки – невмирущі, наш дух живе у кожному із вас, козачата, пломені у наших думках і піснях, у серцях українців. Я, козак Мамає, знаю силу-силенну народних пісень! Їх несли між люди кобзарі, бандуристи, а серед них – і я, разом зі мною завжди був мій коник вороний, а при мені – шабля і бандура. Козака Мамає шанували в кожній українській хаті.

/На медіаекрані демонструються картини, малюнки із зображенням козака Мамає/.

Козак Мамає.

Я з пісні вийшов в пісню й повернусь, Якцім об чорну кулю не спіткнуся. Примітний всім – і станом, і ходою, Вмиваюся живою лиш водою.

Я з пісні вийшов, в неї і подамся,
Нізащо в світі ворогу не здамся,
Ще полем килимським погарцюю,
На власному весіллі потанцюю.

/Звучить пісня у супроводі бандури. Можна використати один із записів народних пісень «Ой горе тій чайці», «Ой Морозе, Морозенку», «Ой хмелю мій, хмелю» та ін./.

Учениця.

Яка гарна пісня! Дідусь мені не раз розповідав про козака Мамає і старовинну картину показував. На ній – козак дуже схожий на вас /звертається до козака Мамає/.

1 учень. Ще кажуть, що козаки дуже гарно танцювали гопака або козачка. А в посидинку на шаблях ніхто з ними зрівнятися не міг.

1 козак.

Танцювати гопака ви, козачата, вчіться, а Смілицевець і Звитяжець позмагаються на шаблях, вони вправні воїни! /Двоє козаків інсценізують герць на шаблях/.

2 учень.

Як нам пощастило, що ми зустріли справжніх козаків, наших пращурів, які захищали нашу рідну землю від нападників.

3 учень. Спасибі вам, що ви повернулися з минулого і нагадали нам, нащадкам, про козаків-лицарів, славних захисників нашої прекрасної України!

Учениця.

Ми любимо сонце і квіти,
І сонце нам шле свій привіт.
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.

1 учень.

В яку б не пішли ми дорогу –
Ти, пісне, над нами злітай!
Крокуючи гордо і в ногу,
Ми славно рідний наш край.

2 учень.

Наш приятель – сміливий вітер,
Відвага – це наш заповіт.
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.

3 учень.

Україно, соборна Державо,
Сонценосна колиска моя,
Ще не вмерла й не вмере твоя слава,
Завойована в чесних боях!

Школяр.

Ми, юні козачата, пам'ятаємо свої родовідні корені, героїчні сторінки нашої історії і вдячні вам, славні лицарі, за незнищеність козацького духу, за палку любов до України, яку ви передали нам.

Школярка.

Нема у вогні ні стежини, ні броду,
З дніпровського плеса

не виплескати воду,

Ми пісню свою не забудемо зроду
Козацькому роду нема переводу.

/Всі разом під фонограму виконують пісню Михайла Назарця «Ми – козаки», козаки дружно виходять, а школярі привітно проводжають їх/.

Уклала Жанна КРИЖАНОВСЬКА,
методист лабораторії виховних
технологій кафедри виховання і
культури здоров'я ДОШПО

Моє Придніпров'я

Жовтень

2 • 75 років тому (1941 р.) – у с. Єлизавівка Царичанського району народилася **Раїса Савеліївна Лиша**, поет, правозахисник.

10 • 230 років тому (1786 р.) – уперше згадується **Катеринославська казенна палата**. Займалася питаннями бюджету, джерелами доходів і видатків, державним майном і селянами, винними відкупамі і підрядами, продажем солі, казенними будовами, контролювала приватну торгівлю і промисловість. Існувала до 1919 р.

13 • 70 років тому (1946 р.) – у с. Петрівці народився **Іван Іванович Шулик**, художник, громадський та політичний діяч, один із засновників Народного Руху України за перебудову, перший голова Дніпропетровської (Січеславської) крайової організації НРУ.

13-14 • 75 років тому (1941 р.) – на місці нинішнього ботанічного саду (на території лісорозсадника навпроти транспортного інституту) нацисти **розстріляли 11 тисяч євреїв** Дніпропетровська. На місці трагедії встановлено пам'ятний знак.

14 • 115 років тому (1901 р.) – на Военній вулиці Катеринослава (тоді ж перейменованій у Пушкінську) відкрито **пам'ятник** російському поетові **Олександру Сергійовичу Пушкіну**. Творцем бюста був відомий російський скульптор І.Я. Гінзбург.

16 • 145 років тому (1871 р.) – у с. Шестіріні Широківського району народився **Олександр Григорович Мосін**, співак, заслужений артист УРСР. Помер 9 вересня 1929 р.

18 • 120 років тому (1896 р.) – у Катеринославі народився **Адольф Йосипович Страхов** (справжнє прізвище Браславський), скульптор, графік, художник-монументаліст, народний художник УРСР. Помер 3 січня 1979 р. у Харкові.

18 • 100 років тому (1916 р.) – у с. Шолохове на Нікопольщині народився **Павло Андрійович Таран**, генерал-майор авіації, двічі Герой Радянського Союзу. Помер 14 вересня 2005 р. у Москві.

18 • 15 років тому (2001 р.) – у Національному університеті залізничного транспорту ім. В.А. Лазаряна (ДІПТ) відкрито лабораторію українознавства «**Світлиця**».

23 • 110 років тому (1906 р.) – у с. Підгородньому (нині с. Новопавлівка Межівського району) народився **Кузьма Кіндратович Дубина**, вчений, доктор історичних наук, заслужений діяч науки УРСР. Помер 22 листопада 1957 р.

23 • 100 років тому (1916 р.) народився **Олександр Всеволодович Бодяньський**, видатний археолог. У 1940-х рр. працював у Дніпропетровському історичному музеї. У 1947-1952 рр. навчався на історичному факультеті ДДУ. Досліджував старожитності Подніпров'я. Відкрив понад 1000 пам'яток. Помер 29 лютого 1992 р.

24 • 230 років тому (1786 р.) – офіційно затверджений **перший генеральний план** забудови міста **Катеринослава**, який розробив Клод Геруа, французький академік. У життя не втілений.

25 • 225 років тому (1791 р.) – у слободі Слов'янка Павлоградського повіту при річці Бик протоієрей Олексій Хандалєєв освятив новозбудовану дерев'яну **церкву на честь Іоанна Богослова**.

29 • 145 років тому (1871 р.) народився **Петро Михайлович Леонтовський**, видатний вчений-маркшейдер. З 1903 р. викладач, з 1908 р. – професор Катеринославського вищого гірничого училища. Помер восени 1921 р. від черевного тифу.

Календар підготувала **Ярина ГОЛУБ**, завідувачка красназвочного відділу обласної універсальної наукової бібліотеки



Павло Андрійович ТАРАН

Майбутній льотчик-бомбардувальник, учасник Другої Світової війни, двічі Герой Радянського Союзу народився на Придніпров'ї 5 (18) жовтня 1916 року в селі Шолохове Шолоховської волості Катеринославського повіту (нині – Нікопольський район) в бідній селянській родині. Українець. 1932 року закінчив 7 класів школи у рідному селі, 1933 р. – школу ФЗН (фабрично-заводського навчання) Дніпровського алюмінієвого комбінату в Запоріжжі, 1934 р. – школу ФЗН Південно-трубного металургійного заводу в Нікополі. У 1934-1937 роках працював електриком на Нікопольському металургійному заводі. Як і чимало його однолітків міжвоєнної доби захоплювався авіацією, що згодом стала його життям. 1937 р. закінчив Нікопольський аероклуб, де навчався без відриву від виробництва, отримавши направлення до школи пілотів.



У лавах РСЧА з листопада 1937 року. У 1938 році закінчив Качинську військову авіаційну школу льотчиків. Літав на бомбардувальнику ДБ-3.

Після нападу СРСР на Польщу у вересні 1939 року брав участь у поході Червоної армії в Західну Україну на посаді льотчика 35-го швидкісного бомбардувального авіаційного полку.

Під час радянсько-фінляндської війни у листопаді 1939 – березні 1940 рр. 23-річний молодший лейтенант (у лютому 1940 р. став лейтенантом) здійснив 60 бойових вильотів на бомбардувальнику СБ, був нагороджений орденом Червоної зірки (1941).

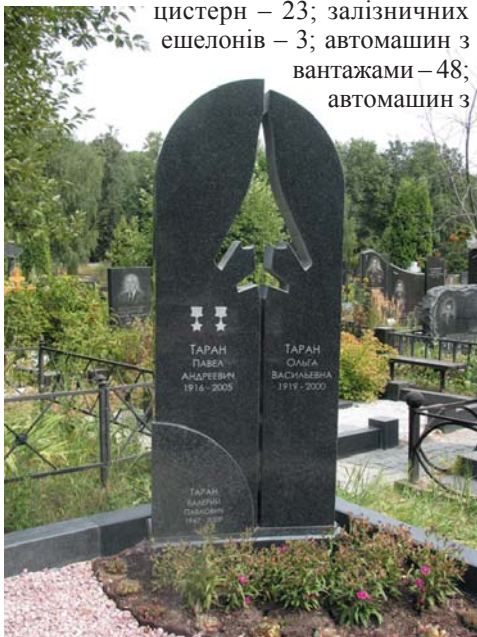
Старший лейтенант П.А. Таран зустрів початок німецько-радянської війни на посаді командира авіаційної ланки. Перший бойовий виліт здійснив 26 червня 1941 р. для бомбардування німецьких танків у районі міста Рівне. Під час третього бойового вильоту в районі міста Дубно ворожий винищувач збив його літак. Штурман Биков і стрілець-радист Ситник загинули, а льотчик вистрибнув з парашутом і три доби виходив до своїх.

У червні 1941 – квітні 1944 рр. – командир ланки, заступник командира ескадрильї, командир ескадрильї 81-го полку (із серпня 1942 р. – 5-го гвардійського авіаційного полку) 50-ї далекобомбардувальної авіаційної дивізії 6-го авіаційного корпусу авіації далекої дії.

Брав участь у оборонних боях на території України, північного Кавказу, в наступальних операціях на Кубані, на Курській дузі, на півдні України, в деблокуванні Ленінграда. За відвагу в боях під час оборони Дніпропетровська нагороджений орденом Червоного прапора (1941).

1942 року був поранений в голову під час нальоту авіації ворога на аеродром.

До кінця 1943 року екіпаж П. Тарана знищив: складів з боеприпасами – 13; складів з паливом – 17; залізничних цистерн – 23; залізничних ешелонів – 3; автомашин з вантажами – 48; автомашин з



військами – 14; бойових кораблів – 2; переправ та мостів – 7; 23 літаки (на землі – 12, в повітряних боях – 11, 7 із них – вночі).



В липні 1944 – квітні 1945 року майор П.А. Таран – інспектор-льотчик з техніки пілотування 6-го авіаційного корпусу АДД. Передавав бойовий досвід молоді, підготував 50 екіпажів. У квітні-травні 1945 року – командир 240-го гвардійського бомбардувального авіаційного полку.

Брав участь у Білоруській, Львівсько-Сандомирській, Прибалтійській, Кенігсбергській та Берлінській операціях.

Всього за роки війни гвардії підполковник П.А. Таран здійснив 386 бойових вильотів (із них 316 – вночі) на бомбардувальнику ІЛ-4 для завдання ударів по живій силі і техніці, а також по об'єктам у глибокому тилу ворога. Він налітав 475 тис. км і скинув 450 тонн бомб. Бомбив військово-промислові об'єкти Німеччини, Фінляндії, Румунії.



Льотчик-снайпер, досягнув виняткової точності бомбардування, майстерно вражаючи цілі малого розміру на землі і на морі.

Ось що писала про славного льотчика фронтова газета: «Є в житті воїна секунди, коли всі його моральні сили, все його уміння володіти собою і своєю зброєю піддаються вирішальній перевірці. У льотчика-бомбардувальника такі секунди настають при підході до добре захищеної ворожої цілі, коли пілот повинен провести

машину крізь шквал зенітного вогню, крізь сліпучі промені прожекторів. Треба мати велику витримку і сталеву волю, щоб, не здригнувшись серцем, увійти до цієї смертельної зони і точно виконати бойове завдання. Цією якістю вповні наділений наш чудовий льотчик-бомбардувальник Павло Андрійович Таран».

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 20 червня 1942 року за виконання бойових завдань командування та виявлені при цьому героїзм і мужність надане звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна і медалі «Золота Зірка» (№ 597) (нагороджений за 59 бойових вильотів (з них 26 – вночі) – на вересень 1941 р.);

Указом від 13 березня 1944 року за вміле командування ескадрильєю, успішні бомбові удари по об'єктах супротивника на Таманському півострові, у Криму і Донбасі, виявлені при цьому ініціативу і героїзм нагороджений другою медаллю «Золота Зірка» (№ 18/II). (за 350 бойових вильотів (із них 310 – вночі) – на листопад 1943 р.);

Також в роки війни льотчик-снайпер отримав ордени Вітчизняної війни 1-го ступеня (1943), Олександра Невського (1945).

У повосенні роки служив на командирських і штабних посадах у ВПС СРСР. Генерал-майор авіації (1957). У 1958 році закінчив Військову академію Генерального штабу. Із 1960 року – співробітник

центрального апарату міністерства оборони СРСР. Генерал-лейтенант авіації (1967). Із травня 1979 року – у запасі, згодом – у відставці. У 1979-1984 рр. працював консультантом у ОКБ імені А.М. Туполева.

Мешкав у Москві. Помер 14 вересня 2005 р. Похований на Троєкурівському цвинтарі.

На батьківщині двічі Героя у с. Шолоховому Нікопольського району встановлено його бронзове погруддя.

За матеріалами Інтернет-видань

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Редакційна колегія:
В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, В.Г. ДОЛГОПОЛИЙ,
О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ

Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА
Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА
Фотокори Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ
Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»: gdjerele.jimdo.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 66 від 13.12.1993.

Формат А 3.

Обсяг 0,8 ум. др. арк.

Адреса редакції:
49006, Дніпропетровськ,
вул. В. Антоновича, 70, к. 216.
Телефон/факс: 732-47-61,
732-48-48.

E-mail: GDjerele@ukr.net